

UNGEBOEKT

7 April

8.

B. 31401

VIII. R.3

32919

11 Maart 1948.

Toezening verslag.

Bijl. twee.

Naar aanleiding van het in Uw terzijde vermeld schrijven
gedaan verzoek, heb ik de eer U bijgaand de verlangde afschriften
te doen toekomen.

Het Hoofd van de
CENTRALE VEILIGHEIDSDIENST,
namens deze: ^{1/1}

De Heer Hoofd van de
RijksVreemdelingendienst
te
's - GRAVENHAGE.

J.G.Crabbendam.

VERSLAG van de openbare propaganda-vergadering in de grote zaal van het Concertgebouw te Amsterdam, op 28 Januari 1948, onder auspiciën van de afdeling Amsterdam van het Nationaal Comité Handhaving Rijkseenheid.

Door middel van bekendmakingen in de plaatselijke pers werd de aandacht van het publiek gevraagd voor deze bijeenkomst. Ongeveer 950 personen hadden aan de oproep gehoor gegeven. Zoals gebruikelijk bij vergaderingen van deze groep, waren velen afkomstig uit kringen van de gegoede burgerstand, terwijl bovendien een belangrijk aantal gerepatrieerden en Indo-Europeanen aanwezig waren. Onder het publiek bevond zich een twaalftal personen in uniform van het Nederlandse Leger.

De toegangskaarten voor deze vergadering, welke door de houders van hun naam en adres moesten worden voorzien, waren verkrijgbaar gesteld tegen de prijs van F.0.50. Vóór de ingang van de zaal werden wederom de bekende oranje-groene strikjes te koop aangeboden. Tijdens de bijeenkomst werd gecolporteed met verschillende uitgaven van het betreffende comité, terwijl bovendien een collecte tot bestrijding van de onkosten werd gehouden. Op alle zitplaatsen was propaganda-materiaal gedeponeed. De vergadering stond onder leiding van Prof. COOPS, die met een zevental bestuurders had plaatsgenomen op het podium. De zaal was zeer eenvoudig versierd met wat bloemen en planten. Vlaggen of spandoeken waren niet aanwezig; slechts op enkele plaatsen waren affiches bevestigd. Het gesproken woord werd door middel van geluidsversterkers hoorbaar gemaakt. In de pauzen werden vaderlandse liederen op het orgel gespeeld.

Te 20.10 uur opende de voorzitter met een woord van welkom aan sprekers en belangstellenden. Hij gaf vrijwel onmiddellijk zijn plaats weer af aan de eerste spreker van deze avond, Mr. _____, die de gehele geschiedenis van de onderhandelingen tussen Nederland en de Republiek Indonesië de revue liet passeren en daarbij in het bijzonder wees op de rol van de Masjoemi-partij, die van geen compromis wil weten en niet zal rusten vóór zij de alléénheerschappij in Indië kan uitoefenen. In dit verband noemde spreker de nieuwe premier HATTA de ergste vijand van het Nederlandse volk. Spreker kon geen vertrouwen stellen in de vorming van een Unie en was er dan ook van overtuigd, dat het Koninkrijk uiteen zou vallen. Hij verklaarde, dat het Nederlandse volk niet mee kon spreken in deze allerbelangrijkste aangelegenheid, omdat en de Kamer en het Kabinet niet gekozen zijn voor het verrichten van deze taak. In z'n niet altijd even logisch betoog komt Mr. _____ dan bij herhaling op de noodzakelijkheid van een volledige bezetting der Republiek Indonesia. Vervolgens hekelt hij het feit, dat de volledige verlieslijsten van de Nederlandse troepen niet mogen worden bekend gemaakt. Daarna verklaart hij, dat, waar Indië vroeger een winst opleverde van 3 miljoen gulden per dag, nu maar liefst 5 miljoen per etmaal kost, hetgeen betekent 1 gulden per dag per persoon, wat vooral de arbeidende bevolking maar al te goed merkt op de prijs van het levensmiddelenpakket. Spreker becritiseert dan Prof. Schermerhorn, die niet deskundig genoemd kan worden, omdat hij maar één jaar van zijn leven in Indië doorbracht. De voorlichting van de Nederlandse Regering noemt spreker absoluut onvoldoende en resumerende, zegt hij, dat het enige wat de tegenstanders van de huidige Indië-politiek nog te doen is het op een behoorlijke wijze gebruiken van hun stembiljet bij de komende parlamentsverkiezingen. "Rijkseenheid moet haar post betrekken". Spreker is er nog niet zo zeker van, dat

het stemmen bij volmacht voor de militairen overal goed zal worden gebruikt. Mr. besluit met de verklaring, dat hij het de Nederlandse Regering kwalijk neemt, dat deze de goede Indonesiërs in de steek laat.

Prof. Coops dankte de inleider en sprak vervolgens over de ondergraving van het Staatkundig bestel. In dit verband meende hij, dat het nog 5 minuten voor twaalf was, de hoogste tijd, maar nog niet te laat.

Als tweede en voornaamste spreker werd vervolgens het woord gevoerd door de oorlogscorrespondent Drs. , die de belangstellenden wilde confronteren met de feiten, zoals hij deze zelf had meegemaakt en in originele foto's vastgelegd. Hij sprak daarbij over de gedeserteerde 15.000 Japanners en 6000 Brits-Indiërs, die het Republikeinse leger versterken. Hij meende niet aan "vunzige" politiek te moeten doen of zich te gaan verliezen in bijkomstigheden. Spreker wenst zijn gehoor bekend te maken, met wat er in Indië is gebeurd en wat er nu te doen staat. Teruggrijpende naar de Japanse overval op het gebied van Nederlands-Indië, meende hij, dat men toen reeds door de geallieerden "in het ootje" genomen is. Hij sprak in dit verband van kortzichtigheid in het regeringsbeleid van die dagen. Zonder persoonsnamen te gebruiken, verklaarde hij, dat men in plaats van de huidige Indische gezagsdragers behoefte had aan mensen van eer en geweten. Hij noemde het werken van de betreffende autoriteiten destijds in Australië "geklungel" en sprak over het "vieren" in plaats van "voeren" van beleid. Spreker kondigde aan, dat over dergelijke feiten een gedocumenteerd witboek zou verschijnen, hetwelk in het buitenland gedrukt zal worden, "omdat hier geen papier ter beschikking wordt gesteld voor een dergelijk werk". Linggadjati noemde spreker een experiment en geen beleid. In de Republikeinse propaganda wordt over de Nederlandse Kroon gesproken als een ornament. De Koningin wordt "mandoer" (?) van de Republiek genoemd. Spreker betreurt het dan, dat de Journalist "LUNSHOF, door hulp van onze mensen in staat gesteld de beruchte notulen te publiceren," voor een rechtbank wordt gedaagd en schuldig bevonden. "Hij verdient eerder een onderscheiding".

Drs. gaat dan nog verder in op de toestanden in Indië als gevolg van het slappe beleid. Hij veronderstelt, dat Minister-President Beel voor zijn radiotoespraak tot de Republiek gebruik maakte van de zender Medan, omdat hij te Batavia wellicht tot de orde zou zijn geroepen. Spreker verklaart, dat het politionele optreden één maand eerder zou zijn geschied, als niet op de bewusten vooravond een bode van het Paleis Rijswijk de tijding van het naderend optreden had gemeld aan Sjahrir, waardoor Radio Djocja de bijna volledige tekst van de betreffende legerorder kon voorlezen. Inleider belicht dan met voorbeelden de goede verstandhouding tussen Nederlandse militairen en Indonesische bevolking. Naar zijn overtuiging heeft de politionele actie geleerd, dat er geen Republiek Indonesia bestaat en dat wie de jure of de facto deze lieden erkent een dwaas is. Hij en de Nederlandse militairen voelden tijdens het optreden, dat ze tevoren door de Regeringsvoorlichtingsdienst waren bedreven. Spreker noemt de democratie in de Republiek een "demonen-creatie". Sockarno is een profiteur. Een republikeins leger bestaat evenmin, alles is daar terreur en collaboratie. Wat naar zijn overtuiging wel bestaat is een sterke communistische kern, hetgeen uit gevonden materiaal duidelijk blijkt. Daarin

wordt zelfs gesproken over de Republiek Indonesia als de 12e Sovjet Republiek. Het daarop betrekking hebbende bewijsstuk heeft spreker in handen gesteld van de Amerikaanse ambassadeur te Batavia, die het zeker wel zal weten te gebruiken.

Zeer fel hekelt Drs. vervolgens de beruchte order: staakt het vuren, waardoor in het zicht van Djocja de Nederlandse militairen gedwongen werden tot werkeloosheid. Hij zegt te weten, wie voor deze order verantwoordelijk is. Niet Van Mook of Generaal Spoor. De naam van de schuldige wil hij nog niet noemen, maar spreker zal een en ander zwart op wit zetten, waarna de betreffende persoon zich kan proberen te verdedigen. Naar zijn mening hadden Van Mook en Spoor kunnen verklaren, dat het om technische redenen niet mogelijk was de order onmiddellijk uit te voeren en was Djocja genomen kunnen worden. Toch hoopt spreker, dat zulks binnenkort alsnog kan geschieden en hij wil nog enig vertrouwen stellen in de vorming van een Verenigde Statenbond, wanneer de leiding daarvan wordt toevertrouwd aan een kundig man, die niet experimenteert, maar regeert. Nog even gaat spreker in op de toestanden in het Aziatische deel van de wereld, waar Pakistan gemaakt wordt tot uitvalspoort van het communisme. De toekomstige rol van de Nederlanders moet niet zijn die van "adviseurs" maar van humane directeuren. Op een hartstochtelijke wijze roept spreker dan uit: "Weg met deze regering, weg met dit kabinet, weg met het verraad". Want zeventvoudig verraad is gepleegd. Lunshof signaleerde reeds het verraad aan de Nederlandse vlag, maar spreker zou willen, dat er nog zes artikelen verschenen, gewijd aan het verraad van het volk; aan de militairen, aan de Indo's; aan de gevangenen; aan de goedwillenden; aan de doden. "Nooit zal God ons vergeven, als wij verraad durven plegen".

Ook deze spreker besluit zijn geestdriftverwekkend betoog met een opwekking de aanstaande verkiezingen te benutten en geen uitstel hiervan te dulden. Hij zegt te weten, "dat Hare Majesteit beu is van het huidige gedoe, maar door het parlementaire stelsel niet tot een oplossing kan komen".

De woorden van deze inleider werden bij herhaling onderbroken voor tekenen van instemming.

Prof. Coops dankt ook deze man voor zijn woorden en deelt dan nog mede, dat door het huidige wanbeheer hier en in Indië, de voedselvoorziening van Nederland in ernstig gevaar komt te verkeren. Hij besluit daarbij met de uitroep: "Laat Minister Beel horen, dat Nederland het zo niet wenst".

Naar aanleiding van binnengekomen schriftelijke vragen, worden vanaf de bestuurstafel door de heren Coops, en na de pauze o.m. de volgende opmerkingen gemaakt:

Het bestuur van "Rijkséénheid" beraadt zich nog over de mogelijkheid met een eigen kandidatenlijst uit te komen bij de aanstaande verkiezingen.

Een massa-demonstratie in Den Haag kan niet overwogen worden, omdat zulks zeker gevolgd zou worden door een nog massalere communistische manifestatie.

Het Comité Rijkséénheid zal zorgdragen voor publicatie van volledige verlieslijsten in haar orgaan "Het laatste nieuws uit Indië".

Mogelijk zou, in gelijke zin als het geval De Geer, een gerechtelijk onderzoek tegen Schermerhorn gewenst zijn, om diens contact met Sjahrir in de periode van de politionele actie, maar de veronderstelling wordt geuit, dat de Nederlandse Regering van een en ander op de hoogte moet zijn geweest.

Een suggestie om te komen tot een paleisrevolutie en het in handen nemen van de regering, wordt afgeraden in verband met de positie van H.M.de Koningin.

De naam van een geschikt leider voor Indië kan nog niet worden genoemd, want dan zou deze man "misschien met steun van de regering worden gekidnapt".

De regering beschikt over voldoende documentatiemateriaal, maar bewaart dit in een glazen kastje. Een met foto's verlucht boekwerk mag, op last van Minister Beel, niet verschijnen. Drs. heeft aan het Comité-Gerbrandy een 50-tal van deze boeken ter beschikking gesteld.

De mogelijkheid is niet uitgesloten, dat de regering zal trachten de grondwettelijk voorgeschreven tussentijdse verkiezingen te omzeilen.

Onder overweldigende instemming wordt het voorstel overgenomen om een telegram te zenden aan H.M.de Koningin, waarin de zorg van de aanwezigen over Indië's toekomst wordt uitgesproken.

Als sluitstuk van de bijeenkomst worden een serie lichtbeelden vertoond, vervaardigd en van explicatie voorzien door meergenoemde Drs. over de huidige situatie in Indonesië, waarbij vele afbeeldingen voorkomen van door Indonesiërs bedreven wandaden tegen de persoon en bezittingen van Europeanen, Indo's en Chinezen. Ook over het verloop van de politionele actie zijn verschillende opnamen te zien. Het geheel duurt ruim een uur en heeft de volle belangstelling van de aanwezigen.

Te 23.30 uur wordt de bijeenkomst gesloten met zingen van twee coupletten van ons volkslied en een driewerf hoera op de Landsvrouwe.

Het organiserend comité was kennelijk tevreden over het verloop van deze vergadering.

BUREAU B
18 MRT 1948

OPGELEGD
Volgnr.
17.MRZ.1948
ACD/3/459

R A P P O R T .

ONDERWERP: Verslag van de op Dinsdag, 9 Maart 1948 te Bussum gehouden openbare bijeenkomst van het Comité Handhaving Rijkseenheid.-----

Op Dinsdag, 9 Maart 1948, aanvangende 20.00/uur, werd in een zaal van Hotel "De Roze boom" aan de Brinklaan alhier, een openbare bijeenkomst gehouden van de Afdeling Bussum-Naarden van het Comité Handhaving Rijkseenheid, over welks verloop ik,

Hoofddagent van politie te Bussum, U als volgt moge rapporteren:

"Zaalcapaciteit: 100 personen. Aanwezig: + 70 personen.

Spreker: J. Fabius, Redacteur van "Het Dagblad" te 's-Gravenhage.

Spr. oefende fel critiek uit op Prof. Schermerhorn en Koos Vorink, die volgens spr. momenteel door het gehele land trekken om te spreken over het ontwaken van Azië, doch naar de mening van spr. weten en begrijpen zij van dat Azië totaal niets.

Spr. meende door een zesjarig verblijf in Japan en daarna een langdurig verblijf in de Japanse concentratiekampen, met een gedegener kennis van zaken over die materie te mogen spreken; spr. voelde zich zelfs daartoe verplicht in de voor ons land zo critieke tijd. Spr. bracht naar voren, dat het Nederlandse volk voor de mal wordt gehouden en daardoor een valse voorstelling van de zaken. Zijdellings deed hij daarbij een aanval op de Nederlandse pers die hun lezers beter moesten inlichten. Spr. voerde tevens daardoor een propagandastunt uit ten behoeve van "Het Dagblad", hetwelk zijn lezers behoorlijk over de toestanden in Indië inlichtte. Spr. vervolgde met te zeggen, dat er van het ontwaken van Azië geen woord waar was. Wel zijn er volgens hem, verschillen tussen het Oosten en het Westen o.a. verschillen de opvattingen over "democratie" sterk. Spr. hekelde de regering betreffende haar gemis aan begrip voor de veelbesproken Aziatische geest. Spr. zeide verder, dat de Oosterlingen enorme waarde hechten aan het prestige.

Door het gesol met de Republiek heeft men voor de inlanders "het gezicht verloren", wat feitelijk betekent, dat alle invloed verloren is gegaan, een invloed, die men had kunnen behouden, als maar de juiste mannen aan het stuur hadden gestaan.

In het verloop van zijn betoog, kwam spr. tot de volgende merkwaardige uitspraak, dat "de thans door ieder zo gewaardeerde en aanbeden Ghandi, een charlatan was, die niets meende van wat hij zeide en die steeds tegen de Europeanen stookte, behalve wanneer hij ze nodig had".

Met betrekking tot de Republiek, concludeerde spr., dat onder het huidige bestuur miljoenen omkomen. Volgens spr. was de regering en ook de heer Schermerhorn daarmee op de hoogte. Spr. vergeleek daarbij Schermerhorn met Himmler, die ook wist wat er zich in de concentratiekampen afspeelde.

Aan het slot van zijn zeer verwarde rede, wees spr. op het communistisch gevaar, dat niet alleen Europa, doch ook Indië dreigt.

De bijeenkomst werd daarna met een kort woord van de voorzitter dezer afdeling - de heer [naam] uit Bussum-gesloten; en had een rustig verloop".

Waarvan door mij is opgemerkt, dit rapport. Gesloten te Bussum 10 Maart 1948.

rapporteur,

/krijgt JH/.

AAN DE COMMISSARIS VAN
GEMEENTEPOLITIE
A L H I E R .

Aangeboden aan de Heer Hoofd van de Centrale Veiligheidsdienst te 's Gravenhage.

Bussum, 16 Maart 1948.

DE COMMISSARIS VAN GEMEENTEPOLITIE,